

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Gönderilme Tarihi / Submission Date: 02.03.2022

Kabul Tarihi / Accepted Date: 05.06.2022

Ödüllü Resimli Çocuk Kitaplarındaki Metin ve Görsellerin Değerler Açısından İncelenmesi

Mücahit DURMAZ¹ & Bilal YORULMAZ²

Öz

Bireylerin değer edinim süreçleri çok küçük yaşlarda başlayarak hayatları boyunca edindikleri tecrübelerle birlikte şekillenmektedir. Değerler eğitimi için en kritik evre, bireyin çocukluk evresidir. Çocuklara yönelik hazırlanan ve çocukların değerlerle karşılaştığı ilk materyallerden olan resimli çocuk kitapları onların değer eğitimi ediniminde önemli bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle resimli çocuk kitaplarının içerisinde barındırdığı değerlerin, olumsuz unsur ve davranışların incelenmesi önem arz etmektedir. Bu araştırmada ulusal ya da uluslararası alanda ödül almış 25 resimli çocuk kitabındaki metin ve görsellerinde yer verilen değerlerin, olumsuz unsur ve davranışların incelenerek ortaya konması amaçlanmaktadır. Araştırmada, doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Resimli çocuk kitapları, amaçsal örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Araştırma dahilinde birçok ödüllü resimli çocuk kitabı incelenmiş olup bunlardan sadece ulusal ya da uluslararası düzeyde yüksek nitelik taşıyan ödüllü 25 resimli çocuk kitabı araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Araştırmanın veri kaynağını oluşturan resimli çocuk kitapları içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmacı tarafından hazırlanmış olan “Değer İnceleme Formu” uzman görüşleri dahilinde genişletilmiş ve inceleme 40 değer üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte resimli çocuk kitaplarındaki metin ve görsellerde yer alan olumsuz unsur ve davranışlar da incelenerek kodlanmış ve belirli başlıklar altında kategorize edilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda en sık rastlanan değerlerin dostluk (86), kararlılık (83) olduğu, en az rastlanan değerlerin ise adalet (3), temizlik (3), saygı (2) ve tutumluluk (1) olduğu belirlenmiştir. En sık rastlanan olumsuz unsur ve davranışlar; zararlı alışkanlıklar (9), alay etme (7), nefret (7), karamsarlık (7); en az rastlanan olumsuz unsur ve davranışlar hırsızlık (1), hilekârlık (1), intikam alma arzusu (1), rüşvet alma (1)’dir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Resimli Çocuk Kitapları, Ödüllü Resimli Çocuk Kitapları, Değerler, Değerler Eğitimi

¹ Uzman; Millî Eğitim Bakanlığı, Şanlıurfa, Türkiye

E-mail: mucahitdrmz58@gmail.com

ORCID: 0000-0001-7509-2059

² Doç. Dr.; Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, İstanbul, Türkiye

E-mail: bilal.yorulmaz@gmail.com

ORCID: 0000-0003-3456-0797

Atf İçin / For Citation: DURMAZ, M. & YORULMAZ, B. (2022). Ödüllü resimli çocuk kitaplarındaki metin ve görsellerin değerler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi – USBED*, Cilt/Volume 4, Sayı/Issue 7, 519-548. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbed>

Investigation of Verbal and Visual Values in Award-Winning Illustrated Children's Books

Abstract

An individual's value-acquisition process begins at a very young age and is shaped by one's experiences throughout life. Childhood is the most critical stage of an individual's values education, and children's picture books, written specifically for children, are among the first materials children encounter that reflect values. As such, children's picture books play an important role in a child's education and subsequent acquisition of values. For this reason, it is important to examine the values, negative elements, and behaviors reflected in children's picture books. The purpose of this research was to reveal the values, negative elements, and behaviors found in the texts and visuals of 25 nationally or internationally awarded children's picture books. The document analysis method of research was used for the study, and the selection of the children's picture books was determined by the purposive sampling method. Although many award-winning children's picture books were examined within the scope of this research, only 25 award-winning children's picture books with high national or international quality were ultimately included in this study. The content analysis method of research was used to analyze the children's picture books that constituted the research data source. The negative elements and behaviors in the text and visuals in the children's picture books were also examined, coded, and categorized under designated headings. As a result of the examinations, it was determined that the most common values were friendship (85) and determination (83), and the least common values were justice (3), cleanliness (3), respect (2), and frugality (1). The most common negative factors and behaviors were harmful habits (9), ridicule (7), hatred (7) and pessimism (7). The least common negative factors and behaviors were theft (1), deceitfulness (1), desire to take revenge. (1) and taking a bribe (1).

Keyword: Children's Literature, Illustrated Children's books, Children's Picture Books, Award-winning Children's Picture Books, Values, Values Education

GİRİŞ

Eğitim, sürekli devam eden bir süreçtir. Eğitim devam ederken, kişinin davranışlarının istenilen biçimde değiştirilmesi hedeflenmektedir. Genel ifadeyle eğitim, çevrenin düzenlenmesi aracılığıyla birey üzerinde istedik değişimlerin oluşturulma süreci olarak tanımlanmaktadır (Sönmez, 1989, akt. Sönmez, 2008, s. 36). İstelik değişim, bireyin ahlâkî olarak iyi, toplum için faydalı, topluma ve doğaya uyumunu kolaylaştıracak bilgi ve beceriler ile donatılması olarak tanımlanmaktadır. Kültürel mirasın yeni nesillere aktarılmasının bir yolu ise eğitimidir. Bu noktada eğitimin değer kazandırmada önemli bir rolü vardır (Sönmez, 2008, s. 38-39).

Değer, bir sosyal grubun ya da toplumun birlik ve sürekliliğini sağlayan, bireylerin çoğunluğu tarafından kabul gören; ortak duygu, fikir, amaç ve menfaatleri yansıtan genelleştirilmiş temel ahlaki ilke ve inançlardır (Erjem & Kızılcelik, 1994, s. 99).

Değerler, eğitim yoluyla nesilden nesile aktarılan, bireyin kendisine, ailesine, çevresine ve bütün insanlığa faydalı olmasını sağlayan, öğretilip öğrenilebilen olgulardır (Kılınç, 2015, s. 9).

Bireyler, değerleri erken değişim dönemlerinde toplumun en temel ve en küçük yapı taşı olan ailede kazanmaya başlamaktadır (Baloğlu & Balgamış , 2005, s. 23). Bu değerlerin eğitimi, büyümekte ve gelişmekte olan çocuğa, aileden sonra gelen ve toplumsal yaşamın ilk basamağı olan okulda verilmektedir (Güçlü , ve diğerleri, 2001, s. 16). Okulda işleyen süreç boyunca değer eğitiminin ve değer aktarımının en iyi şekilde yönetilmesi gerekmektedir. Ailede başlayan değer eğitimi ve aktarım süreci, okullarda öğretim programları ve bu programların içeriğinin, amacının somut bir göstergesi olan ders kitapları aracılığıyla sistematik, planlı bir şekilde yürütülmektedir. Ders kitapları, yaşanan birçok teknolojik yeniliklere karşın eğitim-öğretim sürecinde yaygın olarak kullanılan kaynak ve materyal olarak kullanılmaktadır (Kılıç & Seven, 2003, s. 26; Bulut & Orhan, 2012, s. 299). Değerlerin eğitiminde ve aktarılmasında önemli bir işleve sahip olan bir diğer materyal ise kuşkusuz resimli çocuk kitaplarıdır (Körükçü, Acun Kapıkıran, & Aral, 2016, s. 134).

Lukens (1986, s.40) resimli çocuk kitaplarını, metinlerde işlenen anlamın resimlerin de yardımıyla derinleştirildiği kitaplar olarak tanımlamaktadır. Uzman (2001)'e göre resimli çocuk kitabı, bir okuyucu kitlesi için kaleme alınan, bu kitlenin yaş, ilgi ve gereksinimlerine göre hazırlanan, içeriğinde görselleri de barındıran kitaplardır. Resimli çocuk kitapları, çocuğun hayal dünyasından gerçek dünyaya açılan pencerelerinden birisidir. Çocuklar, bu kitaplardaki karakterleri, onların güzel düşünce ve davranışlarını örnek alarak kendi yaşantılarına taşıma imkânına sahiptirler. Ayrıca çocuklar, resimli çocuk kitaplarındaki karakterlerin tutum ve davranışlarını örnek alarak kitaplarda yansıtılan değerleri kolaylıkla benimseyebilmektedirler (Rush & Lipski, 2009, s.21; Uzman & Mağden, 2002, s.195-196; Çakmak Güleç & Geçgel, 2005, akt. Akyol, 2021, s.1679-1680). Bu nedenle resimli çocuk kitaplarındaki yazılı metin ve görsellerde ele alınan değerler, titizlikle gözden geçirilmeli ve daha sonra çocuklara sunulmalıdır (Demirel, Seven, Çeçen, Tozlu, & Uludağ, 2011, akt. Akyol, 2021, s.1687). Bu noktada ise ebeveynlerin ve öğretmenlerin belirli kriterlere göre kitap seçmesi, kitaplardaki metin

ve görseller yoluyla kazandırılmak istenen değerlerin doğru ve nitelikli bir şekilde yansıtılıp yansıtılmadığını irdelemesi gerekmektedir (Purbani, 2009, s. 2).

Literatür incelendiğinde değer kavramının, resimli çocuk kitapları bağlamında ele alındığı birçok araştırma mevcuttur. Bu çalışmalardan Hsiu Chih (2008) Tayvan'daki İngilizce resimli çocuk kitaplarında yer verilen eğitsel değerlere ilişkin İngilizce öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Bağcı (2013) 5 farklı çocuk edebiyatçısının kaleme almış olduğu çocuk kitaplarındaki değerleri tespit etmiş ve ardından hangi eserlerde değerler eğitiminin daha etkili ve kalıcı olduğunu ortaya koymuştur. Akyol (2021) içerisinde birçok değeri barındıran resimli çocuk kitaplarının öğrenciler üzerinde değer kazanımına etkisini incelemiştir. Alabay, Can, Kandemir ve Güney (2018) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından yayımlanan ve erken çocukluk dönemine yönelik olan *Meraklı Minik* çocuk dergisinde evrensel değerlere ne düzeyde yer verildiğini belirlemeyi amaçlamıştır. Boyacı, Güner ve Babadağ (2017) Samed Behrengi tarafından kaleme alınan *Küçük Kara Balık* kitabının içerdiği değerleri ortaya koymuştur. Dirican ve Dağlıoğlu (2014) 3-6 yaş grubuna yönelik olarak yayımlanan resimli çocuk kitaplarının temel değerlere ne oranda yer verdiğini, Körükçü, Acun Kapıkıran ve Aral (2016) ise benzer şekilde bu yaş grubuna hitap eden resimli çocuk kitaplarındaki değerleri Schwartz'ın değerler modeline göre incelemiştir. Kazancı Gül (2018) 5-6 yaş grubu çocuklar için Türkçe olarak 2000-2007 yılları arasında kaleme alınan resimli çocuk kitaplarını içerdiği değerler bağlamında incelemiştir. Kanişari ve Saragih (2019) Barack Obama tarafından kaleme alınan *Kızlarıma Bir Mektup: Şarkı Söylemek* adlı resimli çocuk kitabının içerdiği değerleri ve etiği betimlemeyi amaçlamıştır. Dilek (2017) Feridun Oral'ın kaleme almış olduğu, 0-6 yaş aralığına hitap eden resimli çocuk kitaplarını Millî Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) belirlemiş olduğu değerler açısından incelemiştir. Korkmaz ve Yorulmaz (2021) Grimm Kardeşlerin 51 masalını içerdiği değerler ve olumsuz unsurlar bakımından incelemeyi amaçlamıştır. Öksüz, Keskin ve Çetinkaya (2018) sosyal medya platformlarında en fazla önerilen 15 resimli çocuk kitabını Hayat Bilgisi Programı'nda yer alan değerler bakımından incelemiştir. Akyol (2012) okul öncesi çocuklarına yönelik yayımlanan yerli

ve çevirisi yapılmış yabancı resimli çocuk kitaplarında yer alan değerleri ortaya koymayı amaçlamıştır.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde daha çok resimli çocuk kitaplarındaki metinlerde değerlerin incelendiği görülmektedir. Fakat resimli çocuk kitaplarında metinlerle birlikte görsellerin de incelendiği araştırmaya rastlanılmamaktadır. Resimli çocuk kitapları vermek istediği iletiyi az sözcükle veya hiç sözcük kullanmadan görseller aracılığıyla ileten kitaplardır. En az metin kadar önemli bir yere sahip olan görseller, çocuğun olay ve durumları anlamlandırmasına ve içselleştirmesine olanak sağlamaktadır. Ayrıca resimli çocuk kitaplarına ulusal ya da uluslararası düzeyde verilen ödüller, kitabın farklı dillere çevrilmesini ve böylelikle daha çok okuyucuya ulaşmasını sağlamaktadır. Ödüllü kitaplarda görsel ve metinsel anlamda merak uyandırıcı ve dikkat çekici ayrıntıların yer alması, sağlam bir kurgu üzerine kurulması ve evrensel nitelikte değerlerin işlenmesi beklenmektedir. Bütün bu nedenlerden dolayı bu araştırmada ödüllü resimli çocuk kitaplarında yer alan metin ve görsellerin değerler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma doküman incelemesi yöntemi ile tasarlanmıştır. Bu yöntem birden fazla veri elde etmenin mümkün olmadığı, araştırma probleminin doğrudan doküman odaklı olduğu durumlarda tercih edilmektedir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgular hakkında bilgi içermekte olan yazılı ve görsel kaynakların analizini kapsamaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Araştırma Materyalleri

Araştırmanın veri kaynağı, Türkçe diline çevrilmiş olan veya Türkçe olarak kaleme alınan, ulusal ya da uluslararası düzeylerde ödül almış 25 resimli çocuk kitabından oluşmaktadır. Araştırmanın materyalleri amaçsal örnekleme yöntemi dikkate alınarak seçilmiştir. Çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak sağlayan amaçsal örnekleme yöntemi tam

olarak nitel araştırma geleneği içerisinde ortaya çıkmıştır (Büyüköztürk, Akgün, Karadeniz, Demirel, & Çakmak, 2013; Yıldırım & Şimşek, 2013).

Araştırma materyali dahilinde incelenen resimli çocuk kitapları; Caldecott Onur Ödülü, New York Times Yılın En İyi Resimli Kitabı, International Board on Books for Young People/Çocuk ve Gençlik Yayınları (IBBY/ÇGYD) - Yılın Resimli Öykü Kitabı gibi ulusal ve uluslararası düzeyde önemli ödüller almış olan eserlerdir.

Araştırmaya dahil edilen resimli çocuk kitaplarının bilgi ve özelliklerine **Tablo-1**'de yer verilmiştir.

Tablo1

Araştırma Kapsamında Kullanılan Ödüllü Resimli Çocuk Kitapları

	KİTABIN ADI	YAZAR/ RESİMLEYEN	YAYINEVİ	ÖDÜL TARİHİ	ALDIĞI ÖDÜL
K.1	Aç Tırtıl	Eric Carle	Mavibulut Yayıncılık	1969	New York Times Yılın En İyi Resimli Kitabı
K.2	Alexander ve Oyuncak Fare	Leo Lionni	Elma Çocuk	1970	Caldecott Onur Ödülü
K.3	Ayı Geldi	Richard T. Morris/LeUyen Pham	Ketebe Çocuk	2020	Caldecott Onur Ödülü
K.4	Bekçi Amos'un Hastalandığı Gün	Philip C. Stead	Yapı Kredi Yayınları	2010	New York Times Yılın En İyi Resimli Kitabı
				2010	Publishers Weekly En İyi Çocuk Kitabı
				2011	Caldecott Onur Ödülü
K.5	Bir Fikirle Ne Yaparsın?	Kobi Yamada	Nar Çocuk	2018	IP-Bağımsız Yayıncılar Kitap Ödülü-Altın Madalya
K.6	Bu Bir Kitap	Lane Smith	Uçanbalık	2010	New York Times Yılın En İyi Resimli Kitabı
K.7	Farklı Ama Aynı	Feridun Oral	Yapı Kredi Yayınları	2016	IBBY/ÇGYD- Yılın Resimli Öykü Kitabı
K.8	Frederick	Leo Lionni	Elma Çocuk	1966	Caldecott Onur Ödülü
				1967	New York Times Yılın En İyi Resimli Kitabı
K.9	Güvercin Geç Yatmasın!	Mo Willems	Uçan Fil	2006	Caldecott Onur Ödülü
K.10	Güvercin Otobüsü Kullanmasın!	Mo Willems	Uçan Fil	2004	Caldecott Onur Ödülü
				2004	Amazon.com Yılın En İyi Çocuk Kitabı
K.11	Hepi Topu Bir Tekir	Brendan Wenzel	Taze Kitap	-	Caldecott Onur Ödülü

K.12	Hiçbir Şey Yapmama Günü	Beatrice Alemagna	Aylak Kitap	2017	New York Şehir Kütüphanesi En İyi Çocuk Kitabı Seçkisi
				2017	New York İllüstratörler Topluluğu Altın Madalya
				2017	Fransa Landerneau En İyi Çocuk Kitabı Ödülü
				2018	English Association En İyi Çocuk Kitabı
K.13	İncelikli Şeyler	Germano Zullo/Albertine	Desen Yayınları	2011	Sorcières Ödülü
				2012	2012 New York Times En İyi Resimli Kitap Ödülü
				2014	São Paulo Büyük Ödülü
K.14	Kayakçı Tavşan	Claudia Rueda	Redhouse Kidz	2016	Hans Christian Andersen Ödülü
K.15	Kayıktaki Çocuk	Sevde Tuba Okçu Maya Mizuno Vone Helmes Golden Sweet	Timaş Çocuk	2017	Hollanda ASN Bankası Dünya Ödülleri Finalisti
K.16	Kırmızı Elma	Feridun Oral	Yapı Kredi Yayınları	2008	IBBY/ÇGYD- Yılın Resimli Öykü Kitabı
K.17	Kırmızı Kanatlı Baykuş	Feridun Oral	Yapı Kredi Yayınları	2012	IBBY/ÇGYD- Yılın Resimli Öykü Kitabı
K.18	Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan?	Sara Şahinkanat	Yapı Kredi Yayınları	2009	IBBY/ÇGYD- Yılın Resimli Öykü Kitabı
K.19	Koca Roni	Catherine Rayner	Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2014	Kate Greenaway Medal Ödülü
K.20	Kutu Değil	Antoinette Portis	Beyaz Balina	2014	Theodor Seuss Geisel Onur Ödülü
K.21	Madeline Finn ile Kütüphane Köpeği	Lisa Papp	Hep Kitap	2016	Parents' Choice Recommended Ödülü
K.22	Modern Mağara Çocuğu Tek	Patrick McDonnell	Beyaz Balina	2012	Caldecott Onur Ödülü
K.23	Yolculuk	Francesca Sanna	Taze Kitap	-	Society of Illustrators Altın Madalya
K.24	Yüzyüz	Leo Lionni	Elma Çocuk	1963	Caldecott Onur Ödülü
				1963	New York Times Yılın En İyi Resimli Kitabı
K.25	Zor Balık	Büşra Tarçalır Erol/Uğur Altun	Redhouse Kidz	2018	Sharzah Okuma Festivali İllüstrasyon Ödülü

Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama süreci, araştırmada kullanılacak olan resimli çocuk kitaplarının belirlenmesiyle başlamıştır. Bu süreçte birçok ödüllü resimli çocuk kitabı incelenerek Caldecott Onur Ödülü, New York Times Yılın En İyi Resimli Kitabı, International Board on Books for Young People/Çocuk ve Gençlik Yayınları (IBBY/ÇGYD) - Yılın Resimli

Öykü Kitabı gibi ulusal ve uluslararası düzeyde önemli ödül ya da ödüller alan 25 resimli çocuk kitabı belirlenmiştir.

Veri Toplama Yöntemi

Belirlenen kitaplar, kitap satış sitelerinden temin edildikten sonra doküman analizi süreci gerçekleştirilmiştir. Doküman analizi, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma veri toplama tekniğidir (Wach & Ward, 2013). Doküman analizi, sadece yazılı olarak üretilen temsilleri değil, harita, şema, grafik, fotoğraf ve görsel gibi birçok kaynağı da içeriğinde barındırmaktadır (Freebody, 2003; Glesne, 2015; Merriam, 2009).

Veri Toplama Aracı

Araştırmaya dahil edilen resimli çocuk kitaplarındaki metin ve görseller araştırmacı tarafından oluşturulan “Değer İnceleme Formu” ile analiz edilmiş ve elde edilen bulgular kategorileştirilerek sunulmuştur. Mevcut form “adalet, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, doğa sevgisi, doğruluk, dürüstlük, estetik, güven, hoşgörü, merhamet, misafirperverlik, özgüven, paylaşma, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik” olmak üzere 20 değerden oluşmaktadır. Bu değerlerin yanı sıra araştırmacı, uzman görüşüne başvurarak aile birliğine önem verme, alçakgönüllülük, azim, cesaret, cömertlik, dostluk, empati, fedakârlık, hayvan sevgisi, iyilik yapmak, kararlılık, liderlik, nezaket, şefkat, öz kontrol, temizlik, tutumluluk, umut, üretkenlik, vefakârlık gibi değerleri de forma ekleyerek formu genişletmiştir. Eklenen değerler ile birlikte form 40 değerden oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın veri analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada ise ödüllü resimli çocuk kitaplarında yer alan metin ve görseller barındırdıkları değerler ve olumsuz unsur ve davranışlar doğrultusunda incelenmiştir.

Araştırmanın Güvenirliği

İç güvenirlilik

Araştırmanın verilerinin analizinde kodlayıcı güvenirlliğini arttırmak adına resimli çocuk kitaplarındaki metin ve görsellerde yer alan değerlerin belirlenmesi ve etiketlenmesi araştırmacı dâhil olmak üzere üç uzman kişi tarafından gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen doküman analizi ve yapılan kodlamalar arasındaki tutarlılık güvenirligi Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen formüle göre hesaplanmıştır. Miles ve Huberman modelinde içsel tutarlılık olarak adlandırılan ve kodlayıcılar arasındaki görüş birliği olarak kavramsallaştırılan bu benzerlik: $\Delta = C \div (C + \partial) \times 100$ formülü kullanılarak hesaplanabilir. Formülde, Δ : Güvenirlilik katsayısını, C: Üzerinde görüş birliği sağlanan konu/terim sayısını, ∂ : Üzerinde görüş birliği bulunmayan konu/terim sayısını ifade etmektedir. İçsel tutarlılığı veren kodlama denetimine göre kodlayıcılar arası görüş birliğinin en az %80 olması beklenmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Belirtilen formül doğrultusunda yapılan hesaplamaların sonucunda kodlayıcı güvenirligi %84 olarak bulunmuştur.

Dış Güvenirlilik

Çalışmada araştırmacının izlediği yöntemler ve süreçler ayrıntılı şekilde açıklanmıştır. Ayrıca araştırmanın ham verileri diğer araştırmacıların incelemesine imkân vermek üzere muhafaza edilmektedir.

Araştırmanın Geçerliliği

İç Geçerlilik

Araştırmanın geçerliliğini arttırmak için araştırma kapsamındaki resimli çocuk kitapları araştırmacı ve kodlayıcı uzman kişiler tarafından tekrar tekrar okunmuştur. Böylelikle araştırmaya dâhil edilen materyallerin doğru ve tam anlaşılacağı düşünülmüştür. Gerçekleştirilen bu sürecin araştırmaya sağlayacağı en önemli katkı ise yapılan araştırmanın araştırmacının öznel düşüncelerinden, ön yargılarından ve gözden kaçan hatalardan kurtularak materyalleri daha iyi anlamak için sürece odaklanmaktır. Ayrıca

araştırmanın tüm aşamaları değerler eğitimi alanında uzman bir akademisyenin denetimi altında yürütülmüştür.

Dış Geçerlik

Dış geçerliğin sağlanabilmesi için doğrudan alıntılar ile veriler ayrıntılı bir şekilde aktarılmıştır. Ayrıca araştırma sonuçlarının benzer durumlara genellenebilmesini sağlamak için araştırmanın tüm aşamaları detaylı bir şekilde ifade edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 2

Metinlerde yer Alan Değerler

Değerler	Kırmızı Kanatlı Baykuş	Kayıptaki Çocuk	Kırmızı Elma	Bekçi Amos'un Hasta Landığı Gün	Yolculuk	Alexander ve Oyuncak Fare	Hiçbir Şey Yapmama Günü	Farklı Ama Aynı	Kayakçı Tavşan	Yüzyüz	Bir Fikirle Ne Yaparsın?	Madeline Finn ile Kütüphane Köpeği	Ayı Geldi	Zor Balık	Güvercin Geç Yamasın!	Modern Mağara Çocuğu Tek	Frederick	Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan?	Güvercin Otobüsü Kullanmasın!	Koca Roni	Bu Bir Kitap	Hepi Topu Bir Tekir	Aç Tırtıl	İnceleklili Şeyler	Kutu Değil	TOPLAM
Dostluk	7	8	7	8	2	-	3	4	6	5	5	-	5	9	4	9	-	-	1	1	-	1	-	-	86	
Kararlılık	8	6	6	-	4	5	4	3	4	5	4	3	3	-	5	-	2	3	8	2	2	4	-	-	2	83
Dayanışma	6	4	8	4	4	3	1	3	7	8	-	1	5	5	3	1	2	-	2	2	-	-	-	-	69	
Nezakət	3	6	4	5	-	3	-	-	10	-	-	10	-	3	9	-	4	-	7	-	4	-	-	-	68	
Yardımsızlık	7	5	5	3	2	3	1	6	8	-	2	4	6	2	2	1	1	-	2	3	-	-	-	-	63	
Sabır	3	6	4	2	6	3	2	2	-	3	2	4	1	-	4	4	-	-	3	5	3	1	-	1	59	
Azım	6	-	7	-	3	5	5	3	4	7	2	6	-	-	-	3	1	-	1	-	3	-	-	-	56	
İyilik yapmak	6	3	4	3	-	2	-	5	8	-	3	4	2	2	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	45	
Sevgi	1	1	1	5	3	4	4	4	1	-	4	-	5	3	-	5	-	2	-	-	-	-	-	-	43	
Cesaret	4	8	4	2	2	3	5	3	-	5	3	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	41	
Sorumluluk	2	3	2	4	4	1	2	1	-	4	-	-	2	-	2	-	3	-	2	3	-	4	2	-	41	
Özgüven	5	-	3	-	-	3	2	1	-	1	5	3	-	-	1	-	5	5	4	-	-	-	-	-	38	
Umut	3	4	4	1	5	4	1	1	-	6	2	1	3	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	38	
Üretkenlik	4	-	4	-	-	2	4	2	-	2	5	1	-	-	1	3	4	2	1	3	-	-	-	-	38	
Aile birliğine önem verme	3	1	-	-	7	-	5	2	2	1	-	-	-	2	-	4	5	1	-	-	-	-	-	-	33	
Öz kontrol	2	-	3	4	-	2	2	-	-	-	3	2	-	2	6	-	2	3	-	-	-	-	-	-	31	
Güven	-	4	4	-	3	1	-	-	-	2	2	-	5	4	-	-	-	2	2	1	-	-	-	-	30	
Şefkat	1	2	1	5	2	2	1	3	1	-	1	3	-	3	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	29	
Çalışkanlık	3	-	3	2	-	-	1	3	-	1	2	5	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	1	-	24	
Liderlik	5	-	3	-	3	-	-	2	-	5	-	-	1	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	23	
Paylaşma	3	4	1	3	-	4	-	-	-	-	1	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22	
Hoşgörü	2	3	-	-	-	1	-	1	4	-	-	-	2	-	-	-	-	3	-	4	-	-	-	-	20	
Vefakârlık	2	3	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	2	-	16	
Hayvan sevgisi	-	-	-	1	1	-	2	3	-	-	2	2	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	13	
Merhamet	-	2	-	3	-	1	-	3	-	-	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	13	
Fedakârlık	2	1	-	3	-	-	-	3	-	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	13	
Dürüstlük	2	-	3	-	1	3	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	
Estetik	2	2	-	-	-	-	2	-	-	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	12	
Doğruluk	1	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	3	-	2	-	-	-	-	11	
Doğa sevgisi	-	-	-	-	2	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	9	
Empati	-	2	-	1	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	9	
Bilimsellik	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	8	
Misafirperverlik	-	4	-	1	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	
Alçakgönüllülük	2	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	7	
Cömertlik	2	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	7	
Vatansızlık	-	3	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	
Temizlik	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	
Adalet	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	
Saygı	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
Tutumluluk	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
TOPLAM	99	90	86	67	62	61	59	58	57	57	52	50	44	43	43	42	39	31	29	21	17	16	6	3	1135	

Tablo 2 incelendiğinde ödüllü resimli çocuk kitaplarında en çok yer alan olumlu değerler dostluk (86) olduğu görülmektedir. *Zor Balık* (9), *Modern Mağara Çocuğu Tek* (9), *Kayıktaki Çocuk* (8), *Bekçi Amos'un Hastalandığı Gün* (8) kitaplarında dostluk değerine daha çok yer verildiği görülmektedir. Örneğin *Bekçi Amos'un Hastalandığı Gün* kitabında “Amos'un hayvanat bahçesinde çok işi vardı ama o her zaman sevgili dostlarını görmeye vakit ayırırdı.” (s.6) ve *Zor Balık* kitabında “Ben yalnızca bir kediyim ve sen de benim korkmuş küçük arkadaşısın!” şeklinde metinlerde yer almaktadır. Dostluk değerine en az yer verilen kitaplardan biri olan *Koca Roni* (1) kitabında ise dostluk değeri “Neyse ki Koca Roni çok kararlı bir Kanada geyiği. Kolay kolay pes etmez, zaten Akıllı Mini de onu asla terk etmez.” (s.2) ifadesiyle metinlerde yer almaktadır.

Resimli çocuk kitaplarında ikinci en sık geçen ikinci değer ise kararlılıktır (83). *Güvercin Otobüsü Kullanmasın!* (8), *Kırmızı Kanatlı Baykuş* (8), *Kayıktaki Çocuk* (6) ve *Kırmızı Elma* (6) kitaplarında kararlılık değerine daha sık yer verildiği görülmektedir. Örneğin *Kayıktaki Çocuk* kitabında kararlılık değeri “Burada bana pek de yer kalmamış gibi, belki de yeni bir yer bulmak en iyisi. Tekrar yola koyuldu, maviş arkadaşıyla vedalaştı.” (s.13) şeklinde geçmektedir.

İncelenen resimli çocuk kitaplarında en sık geçen üçüncü değer ise dayanışma (69) değeridir. *Yüzyüz* (8), *Kırmızı Elma* (8), *Kayakçı Tavşan* (7), *Kırmızı Kanatlı Baykuş* (6) kitaplarında dayanışma değerinin daha çok yer aldığı görülmektedir.

Dayanışma değerinden sonra değerler, sıklık sırasıyla nezaket (68), yardımseverlik (63), sabır (59), azim (56), iyilik yapmak (45), sevgi (43), cesaret (41), sorumluluk (41), özgüven (38), umut (38), üretkenlik (38), aile birliğine önem verme (33), öz kontrol (31), güven (30), şefkat (29), çalışkanlık (24), liderlik (23), paylaşma (22), hoşgörü (20), vefakârlık (16), hayvan sevgisi (13), merhamet (13), fedakârlık (13), dürüstlük (12), estetik (12), doğruluk (11), doğa sevgisi (9), empati (9), bilimsellik (8), misafirperverlik (8), alçakgönüllülük (7), cömertlik (7), vatanseverlik (6), adalet (3), temizlik (3) saygı (2) ve tutumluluk (1) şeklinde resimli çocuk kitaplarında yer almaktadır.

Resimli çocuk kitaplarının incelenmesi sonucunda toplam 1135 olumlu değer yer aldığı görülmektedir. En çok değer barındıran resimli çocuk kitabı *Kırmızı Kanatlı Baykuş* (99), en az değer barındıran resimli çocuk kitapları ise *Kutu Değil* (3) ve *İncelikli Şeyler* (3)'dir. İncelenen diğer resimli çocuk kitaplarının değer sıklıkları ise; *Kayıktaki Çocuk* (90), *Kırmızı Elma* (86), *Bekçi Amos'un Hastalandığı Gün* (67), *Yolculuk* (62), *Alexander ve Oyuncak Fare* (61), *Hiçbir Şey Yapmama Günü* (59), *Farklı Ama Aynı* (58), *Kayakçı Tavşan* (57), *Yüzyüz* (57), *Bir Fikirle Ne Yaparsın?* (52), *Madeline Finn ile Kütüphane Köpeği* (50), *Ayı Geldi* (44), *Zor Balık* (43), *Güvercin Geç Yatmasın!* (43), *Modern Mağara Çocuğu Tek* (42), *Frederick* (39), *Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan?* (31), *Güvercin Otobüsü Kullanmasın!* (29), *Koca Roni* (21), *Bu Bir Kitap* (17), *Hepi Topu Bir Tekir* (16), *Aç Tırtıl* (6) olarak sıralanmaktadır.

Kitaplarda yer alan değerlere dair örnek ifadeler aşağıda yer verilmiştir.

Değerler	Kitabın Adı	Örnek İfade
Adalet	Kayıktaki Çocuk	"Doğan her çocuğun eşit ve özgür olduğunu, onlara söyleyelim." (s.43)
Aile Birliğine Önem Verme	Yolculuk	"Annem hâlâ birlikte olduğumuz için çok şanslı olduğumuzu söyledi." (s.36)
Alçakgönüllülük	Frederick	"Frederick dediler, meğer şairmişsin sen! Frederick kızardı, alkışları kabul etti ve utana sıkıla, biliyorum dedi." (s.27)
Azim	Koca Roni	"Bıkmadılar, usanmadılar uzun uzun uğraştılar." (s.18)
Bilimsellik	Yolculuk	"Peki orası nerede? diye sorduk bu sefer. Bir kitaptan değişik şehirlerin fotoğraflarını gösterdi annem." (s.11)
Cesaret	Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan?	"Anne, ben artık büyüdüm. Gideceğim tek başıma ormana. Biraz dolaşıp hava almaya." (s.2)
Cömertlik	Frederick	"Küçük farenin getirdiği vişne, böğürtlen ve çilekleri iştahla yerken, tüyelerinin kızardığını sanıp seviniyorlardı." (s.28)
Çalışkanlık	Frederick	"Hepsi gece gündüz çalışıyordu." (s.5)
Dayanışma	Zor Balık	"Büyük balıklar toplandılar, Zor Balık'ı nasıl durdursak diye konuştular, konuştular..." (s.8)
Doğa sevgisi	Hiçbir Şey Yapmama Günü	"Hazinelele dolu bu yeraltı dünyasına dokunmak olağanüstüydü." (s.21)
Doğruluk	Bu Bir Kitap	"Karakterleri dövüştürebiliyor musun? Hayır, dedim ya. Çünkü bu bir kitap." (s.6)
Dostluk	Ayı Geldi	"Aslında ne kadar çok arkadaş olduğunu henüz haberi yoktu". (s.8)
Dürüstlük	Madeline Finn ile Kütüphane Köpeği	"Unutmuştur diye, "Ben okumayı sevmiyorum," diyorum. (s.12)
Empati	Kayıktaki Çocuk	"Haydi bakalım çocuklar hepiniz yanıma gelin. Buradan dünyadaki çocuklar nasıl gözüküyor sizlere göstereyim." (s.41)

Estetik	Frederick		<i>"Kim yağdırır karı? Kimdir buzu eriten? Kim kirletir havayı? Kimdir onu güzelleştiren? Kim filizlendirir hazıranda dört yapraklı yoncayı? Kim karartır gün ışığını! Kim aydınlatır Ay'ı?" (s.26)</i>
Fedakârlık	Bekçi Amos'un Hastalandığı Gün		<i>"Amos'un Hayvanat Bahçesi'nde çok işi vardı ama o her zaman sevgili dostlarını görmeye vakit ayırırdı." (s.6)</i>
Güven	Yolculuk		<i>"Güvenli bir yer. Oraya gideceğiz ve artık korkmadan yaşayabileceğiz." (s.12)</i>
Hayvan sevgisi	Madeline Finn ile Kütüphane Köpeği		<i>"Bonnie(köpek adı) çok güzel. Kocaman, kar rengi bir kutup ayısına benziyor." (s.16)</i>
Hoşgörü	Kırmızı Kanatlı Baykuş		<i>"Fare ile arkadaş olmak çok hoştu. Artık uçmasa da olurdu." (s.7)</i>
İyilik yapmak	Bir Fikirle Ne Yaparsın?		<i>"Onu korumaya karar verdim. Ona sahip çıktım, güzelce besledim. (s.18)</i>
Kararlılık	Hepi Topu Bir Tekir		<i>"Bizim Kedi dünyayı boydan boya dolaşmaya karar verdi." (s.1-9-17-31)</i>
Liderlik	Yüzyüz		<i>"Onlara, birbirlerine yakın yüzmeyi öğretmiş." (s.24)</i>
Merhamet	Farklı Ama Aynı		<i>"Çoban, oğlağın bacağındaki güçsüzlüğü hemen fark etti. Onu kucağına aldı." (s.4)</i>
Misafirperverlik	Kayıktaki Çocuk		<i>"Elbette canım, tabii ki kal, zaten milyonlarca misafirimiz var." (s.13)</i>
Nezaket	Güvercin Yatmasın!	Geç	<i>"Merhaba, seni gördüğüme sevindim. Saat geç oldu ve dişlerimi fırçalamam gerek, bana bir konuda yardım eder misin?" (s.1)</i>
Özgüven	Bir Fikirle Ne Yaparsın?		<i>"Ne diyeceklerinden korktuğum halde fikrimi diğer insanlara gösterdim. (s.13)</i>
Öz kontrol	Bekçi Amos'un Hastalandığı Gün		<i>"Bekçi Amos hep erken kalkardı. Her sabah saatin alarmı çaldığında, ayaklarını yataktan dışarı sallandırır, üstündeki pijamaları ütülü üniformasıyla değiştirirdi." (s.1)</i>
Paylaşma	Kırmızı Elma		<i>"Yaşasın işte koparmayı başardık, deyip hep birlikte elmayı paylaşıp yediler." (s.25)</i>
Sabır	Madeline Finn ile Kütüphane Köpeği		<i>"Gene de yıldız alamadım ama bundan sonra Bonnie gibi sabırlı olabilirim." (s.20)</i>
Saygı	Kırmızı Elma		<i>"Birbirimizin üzerine çıkarsak daha yükseğe uzanırız, o zaman elmayı koparabiliriz dedi. Hep birlikte kır faresinin dediğini yaptılar." (s.15)</i>
Sevgi	Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan?		<i>"Annesi sevgiyle baktı yavrusuna. Küçük kurdu oturttu kucağına." (s.4)</i>
Sorumluluk	Aç Tırtıl		<i>"Karnı çok açtı bu minik tırtılın. Hemen kendine yiyecek bir şeyler aramaya başladı." (s.3-5)</i>
Şefkat	Yolculuk		<i>"Annem bizimle beraberdi ve azıcık bile korkmuş görünmüyordu. Göğsüne yaslanıp gözlerimizi kapattık ve sonunda uyuyakaldık." (s.24)</i>
Temizlik	Hiçbir Şey Yapmama Günü		<i>"Ooo! Sırılsıklam olmuşsun, hadi gel kurulayıp temizleyelim seni." (s.34)</i>
Tutumluluk	Bekçi Amos'un Hastalandığı Gün		<i>"Lütfen az koyun. Bir kaşık yulaf ezmem için, iki kaşık da çayım için." (s.3)</i>
Umut	Modern Mağara Çocuğu Tek		<i>"Keşke Tek dışarı çıksa da oynasak." (s.11)</i>
Üretkenlik	Kırmızı Kanatlı Baykuş		<i>"Üzülme! Aklıma yeni bir fikir geldi!" (s.11)</i>

Ödüllü Resimli Çocuk Kitaplarındaki Metin ve Görsellerin Değerler Açısından İncelenmesi

Vatanseverlik	Yolculuk		<i>"Bu güzel periler ülkemizdeki savaşı bitirecek tılsımlar vereceklerdi bize." (s.33)</i>
Vefakârlık	Kırmızı Baykuş	Kanatlı	<i>"Kırmızı kanatlı baykuş, büyüyünce yuvasını küçük farenin yaşadığı çiftliğine çatısına kurdu." (s.26)</i>
Yardımseverlik	Koca Roni		<i>"Hemen koştu Mini. Biraz seloteyp getirdi. Koca Roni de dolaştı. Biraz kâğıt topladı." (s.13-15)</i>

Tablo 3

Görsellerde Yer Alan Değerler

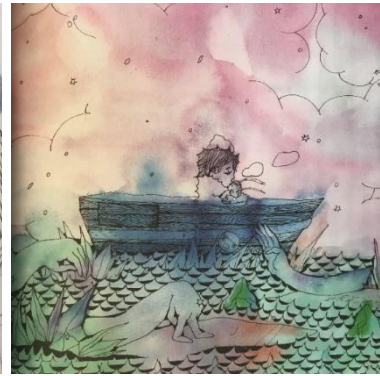
Değerler	Yolculuk	Bekçi Amos'un Hastalandığı Gün	Kırmızı Elma	İncelikli Şeyler	Farklı Ama Aynı	Hiçbir Şey Yapmama Günü	Frederick	Ayı Geldi	Kırmızı Kanatlı Baykuş	Madeline Finn ile Kütüphane Köpeği	Kayakeri Tavşan	Kayıtçı Çocuk	Modern Mağara Çocuğu Tek	Yüzyüz	Bir Fikirle Ne Yaparsın ?	Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan ?	Koca Roni	Zor Balık	Alexander ve Oyuncak Fare	Hepi Topu Bir Tekir	Kutu Değil	Güvercin Geç Yatmasın !	Güvercin Otobüsü Kullanmasın !	Aç Tırtıl	Bu Bir Kitap	TOPLAM
Dostluk	1	6	7	5	3	-	-	6	5	5	-	4	6	-	4	-	2	3	2	1	-	1	-	1	62	
Yardımseverlik	4	2	3	6	3	1	4	4	4	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	-	1	1	1	-	39	
Dayanışma	5	2	4	-	1	-	4	5	-	1	4	-	2	3	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	34	
Sevgi	3	4	1	2	1	2	1	4	1	2	1	-	2	-	2	2	-	1	1	1	-	-	-	-	31	
Hayvan sevgisi	3	3	-	5	3	2	-	-	-	8	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	27	
Cesaret	3	-	-	-	1	3	-	3	1	-	4	5	-	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	25	
Aile birliğine önem verme	3	-	-	-	2	2	3	-	2	2	1	-	3	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	22	
Şefkat	2	2	1	2	1	1	-	-	1	3	1	-	-	-	1	4	-	1	1	-	-	-	-	-	21	
İyilik yapmak	1	3	3	5	3	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	
Kararlılık	1	-	2	2	2	1	-	-	3	-	1	2	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	
Azım	3	-	4	2	2	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	18	
Üretkenlik	-	-	2	-	1	2	1	-	-	-	-	-	1	-	3	-	1	-	-	-	6	-	-	-	17	
Güven	3	2	3	3	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	16	
Sabır	4	1	2	-	1	1	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	
Umut	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	
Merhamet	1	2	-	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	11	
Estetik	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	4	-	-	2	-	10	
Sorumluluk	3	4	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	
Doğa sevgisi	1	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	9	
Paylaşma	-	2	2	-	-	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	
Çalışkanlık	-	-	-	-	1	1	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
Liderlik	3	-	-	-	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
Öz kontrol	-	1	-	-	1	1	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
Özgüven	-	-	2	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	
Cömertlik	-	1	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
Fedakârlık	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
Vefakârlık	1	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
Misafirperverlik	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
Bilimsellik	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	
Nezaket	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	3	
Hoşgörü	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
Saygı	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
Temizlik	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
Açakgönüllülük	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Tutumluluk	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Adalet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	
Doğruluk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	
Dürüstlük	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	
Empati	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	
Vatanseverlik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	
TOPLAM	55	44	42	40	30	30	29	28	22	21	18	16	16	15	14	13	8	8	7	7	7	4	2	2	1	479

Tablo 3 incelendiğinde ödüllü resimli çocuk kitaplarında yer alan resimlerde en çok yer verilen değer (62) dostluk olduğu görülmektedir. *Kırmızı Elma* (7), *Ayı Geldi* (6), *Bekçi Amos'un Hastalandığı Gün* (6), kitaplarında dostluk değerine daha sık rastlanmaktadır.

Dostluk değerinden sonra değerler, sırasıyla yardımseverlik (39), dayanışma (34), sevgi (31), hayvan sevgisi (27), cesaret (25), aile birliğine önem verme (22), şefkat (21), iyilik yapmak (19), kararlılık (19), azim (18), üretkenlik (17), güven (16), sabır (12), umut (12), merhamet (11), estetik (10), sorumluluk (10), doğa sevgisi (9), paylaşma (8), çalışkanlık (7), liderlik (7), öz kontrol (7), özgüven (6), cömertlik (5), fedakârlık (5), vefakârlık (5), misafirperverlik (4), bilimsellik (3), nezaket (3), hoşgörü (2), saygı (2), temizlik (2), alçakgönüllülük (1), tutumluluk (1), adalet (0), doğruluk (0), dürüstlük (0), empati (0), vatanseverlik (0) şeklinde resimli çocuk kitaplarında geçmektedir.

Ödüllü resimli çocuk kitaplarında bulunan resimlerde toplam 479 olumlu değer yer aldığı görülmektedir. En çok değer barındıran resimli çocuk kitabı *Yolculuk* (55), en az değer barındıran resimli çocuk kitabı ise *Bu Bir Kitap* (1)'dir. İncelenen diğer resimli çocuk kitaplarının değer sıklıkları ise; *Bekçi Amos'un Hastalandığı Gün* (44), *Kırmızı Elma* (42), *İncelikli Şeyler* (40), *Farklı Ama Aynı* (30), *Hiçbir Şey Yapmama Günü* (30), *Frederick* (29), *Ayı Geldi* (28), *Kırmızı Kanatlı Baykuş* (22), *Madeline Finn ile Kütüphane Köpeği* (21), *Kayakçı Tavşan* (18), *Kayıktaki Çocuk* (16), *Modern Mağara Çocuğu Tek* (16), *Yüzyüz* (15), *Bir Fikirle Ne Yaparsın?* (14), *Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan?* (13), *Koca Roni* (8), *Zor Balık* (8), *Alexander ve Oyuncak Fare* (7), *Hepi Topu Bir Tekir* (7), *Kutu Değil* (7), *Güvercin Geç Yatmasın!* (4), *Güvercin Otobüsü Kullanmasın!* (2), *Aç Tirtıl* (2), *Bu Bir Kitap* (1) şeklinde sıralanmaktadır.

Resimli çocuk kitaplarında yer alan değerlere dair örnek görsellere aşağıda yer verilmiştir.

Dostluk, *Kırmızı Elma* Yardımseverlik, *Bekçi Amos'un...* Cesaret, *Kayıktaki Çocuk*

Dayanışma, *Yüzyüz*

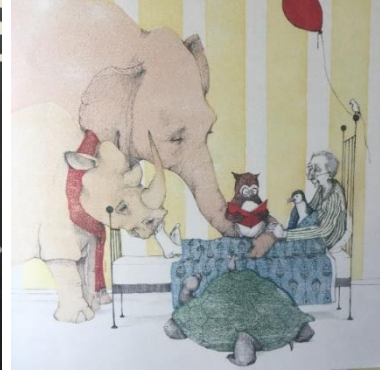
Sevgi, *Kim Korkar Kırmızı...* Hayvan Sevgisi, *Madeline Finn...*

İyilik yapmak, *İncelikli Şeyler*

Aile birliğine önem, *Yolculuk*

Şefkat, *Bekçi Amos'un...*

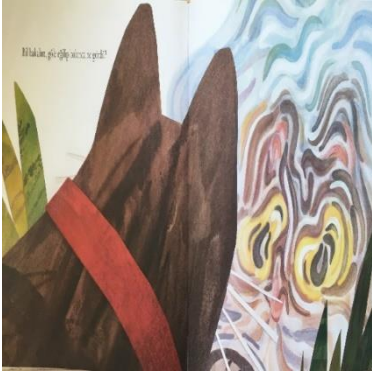
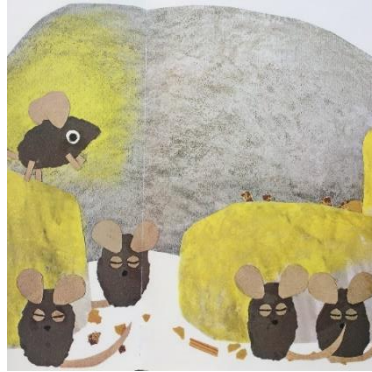
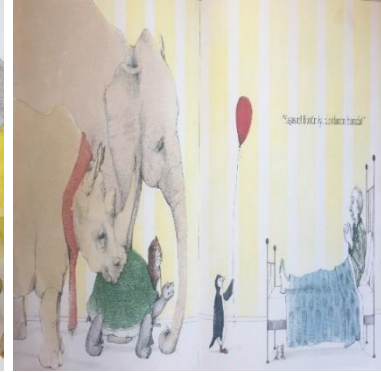
Umut, *Kırmızı Elma*

Güven, *Yolculuk*

Sabır, *Hiçbir Şey Yapmama Günü*

Estetik, *Hepi Topu Bir Tekir*Liderlik, *Frederick*Vefakârlık, *Bekçi Amos'un...*Çalışkanlık, *Frederick*Fedakârlık, *Yolculuk*Doğa sevgisi, *Hiçbir Şey...*Misafirperverlik, *Bekçi Amos...*Bilimsellik, *Yolculuk*Alçakgönüllülük, *Bekçi Amos...*

Tablo 4

Metinlerde Yer Alan Olumsuz Unsur ve Davranışlar

RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARI	Zararlı alışkanlıklar	Alay etme	Nefret	Karamsarlık	Kötülük	Zorbalık	Kibir	Saygısızlık	Şiddet	Çıkar ilişkisi	Tembellik	Zalimlik	Hırsızlık	Hilekârlık	İnat etme	İntikam alma arzusu	Rüşvet teklifi	Açgözlülük	Argo kelimeler	Savaş	Cimrilik	Yalan	TOPLAM
Zor Balık	-	5	-	-	3	5	4	3	1	2	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	26
Madeline Finn ile Kütüphane Köpeği	-	1	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
Alexander ve Oyuncak Fare	-	-	-	4	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Modern Mağara Çocuğu Tek Yolculuk	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Hiçbir Şey Yapmama Günü	2	-	-	-	2	-	-	-	-	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Bu Bir Kitap	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Bir Fikirle Ne Yaparsın?	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Farklı Ama Aynı	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Güvercin Otobüsü Kullanmasın!	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Kırmızı Elma	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Kırmızı Kanatlı Baykuş	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Aç Tırtıl	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Ayı Geldi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Bekçi Amos'un Hastalandığı Gün	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Frederick	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Güvercin Geç Yatmasın!	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Hepi Topu Bir Tekir	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
İncelikli Şeyler	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Kayakçı Tavşan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Kayıktaki Çocuk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan?	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Koca Roni	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Kutu Değil	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Yüzyüz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
TOPLAM	9	7	7	7	6	5	4	4	4	3	2	2	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	65

Tablo 4'te görüldüğü üzere ödüllü resimli çocuk kitaplarındaki metinlerde olumsuz unsur ve davranışlar sıklık sırasıyla zararlı alışkanlıklar (9), alay etme (7), nefret (7), karamsarlık (7), kötülük (6), zorbalık (5), kibir (4), saygısızlık (4), şiddet (4), çıkar ilişkisi (3), tembellik (2), zalimlik (2), hırsızlık (1), hilekârlık (1), inat etme (1), intikam alma arzusu (1), rüşvet alma (1), açgözlülük (0), argo kelimeler (0), cimrilik (0), savaş (0), yalan (0) şeklinde sıralanmaktadır.

Ödüllü resimli çocuk kitaplarının incelenmesi sonucunda metinlerde toplam 79 olumsuz davranış ve unsurun barındığı görülmektedir. En çok olumsuz davranış ve unsur içerisinde barındıran resimli çocuk kitabı *Zor Balık* (26)'tır. Diğer resimli çocuk kitaplarının olumsuz davranış ve unsur barındırma sıklıkları; *Madeline Finn ile*

Kütüphane Köpeği (8), *Alexander ve Oyuncak Fare* (6), *Modern Mağara Çocuğu Tek* (6), *Hiçbir Şey Yapmama Günü* (5), *Yolculuk* (5), *Bu Bir Kitap* (3), *Bir Fikirle Ne Yaparsın?* (2), *Farklı Ama Aynı* (1), *Güvercin Otobüsü Kullanmayın!* (1), *Kırmızı Elma* (1), *Kırmızı Kanatlı Baykuş* (1) şeklinde sıralanmaktadır. İncelenen resimli çocuk kitaplarından *Aç Tırtıl*, *Ayı Geldi*, *Bekçi Amos'un Hastalandığı Gün*, *Frederick*, *Güvercin Geç Yatmasın!*, *Hepi Topu Bir Tekir*, *İncelikli Şeyler*, *Kayakçı Tavşan*, *Kayıktaki Çocuk*, *Kırmızı Elma*, *Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan?*, *Koca Roni*, *Kutu Değil* ve *Yüzyüz*'de ise olumsuz davranış ve unsura rastlanmamıştır.

Kitaplarda yer alan olumsuz unsurlara dair örnek ifadeler aşağıda yer verilmiştir.

Değerler	Kitabın Adı	Örnek İfade
Alay etme	Zor Balık	"Herkesin içinde onunla alay etmeye başladı." (s.5)
Çıkar ilişkisi	Yolculuk	"Annem adama biraz para verdi. Adam bizi sınırın diğer tarafına geçirdi." (s27.)
Hırsızlık	Zor Balık	"Hatta bazen arkadaşlarının yiyeceklerini aşırıyor ve onlara hoşlanmayacakları isimler takıyordu." (s.4)
Hilekârlık	Hiçbir Şey Yapmama Günü	"Her zamanki gibi, tableti elimden aldı ve sakladı. Her zamanki gibi, onu buldum ve dışarı çıktım..." (s.6)
İnat etme	Zor Balık	"Ne yaptılarsa onu bu huyundan vazgeçiremediler." (s.8)
İntikam arzusu	alma Zor Balık	"Şimdi görür onlar gününü! Diye hırslandı." (s.9)
Karamsarlık	Alexander ve Oyuncak Fare	"Eski oyuncaklardan çoğunu bu kutuya attılar. Hepimizi buradan gönderecekler." (s.19)
Kibir	Zor Balık	"Zor Balık, çöpçübalığının bu üzgün ve çaresiz halini görünce kendini daha da güçlü hissetti." (s.6)
Kötülük	Yolculuk	"Eski oyuncaklardan çoğunu bu kutuya attılar. Hepimizi buradan gönderecekler." (s.19)
Nefret	Madeline Finn ile Kütüphane Köpeği	"Okumayı sevmiyorum. Kitap okumak istemiyorum. Dergi okumak istemiyorum. Dondurma arabasının üstündeki dondurma çeşitlerini bile okumak istemiyorum." (s.1-2)
Rüşvet teklifi	Güvercin Otobüsü Kullanmayın!	"Sana beş lira versem?" (s.22)

Saygısızlık	Bir Fikirle Ne Yaparsın	“İnsanların fikrimi gördüklerinde güleceklerinden, onu aptalca bulacaklarından çekiniyordum. Çoğu böyle yaptı. Fikrimin iyi olmadığını, fazlasıyla garip olduğunu söylediler. “Onunla uğraşman zaman kaybı ve asla bir şey olmayacak”, dediler.” (s.13-14)
Şiddet	Bu Bir Kitap	“Kahkahalarla gülerek kocaman kılıcını kınından çıkardı: “Ha! Ha! Ha!” Uzun Kulak korkudan taş kesilmişti. Sonu gelmişti.” (s.10)
Tembellik	Hiçbir Şey Yapmama Günü	“Artık şu elindeki oyunu bırakmaya ne dersin. Bugünü de mi hiçbir şey yapmama günü olarak geçireceksin?” (s.5)
Zalimlik	Yolculuk	“Sınırı geçme izniniz yok. Geri dönün!” diye bağırdı öfkeli muhafız. Gidecek hiçbir yerimiz yoktu. Üstelik çok ama çok yorgunduk.” (s.21)
Zararlı alışkanlıklar	Modern Çocuğu Tek	“Tek, cep telefonuna, tabletine, bilgisayar oyununa dalıp gidiyordu mağarasında. Her gün, her gece, her zaman böyleydi bu.” (s.5)
Zorbalık	Zor Balık	“Zor Balık çok güçlü olmak istiyordu! Güçlü olursa herkes ona saygı duyardı.” (s.4)
Açgözlülük	-	-
Argo kelimeler	-	-
Cimrilik	-	-
Savaş	-	-
Yalan	-	-

Tablo 5

Görsellerde Yer Alan Olumsuz Unsur ve Davranışlar

	Zararlı alışkanlıklar	Nefret	Kötülük	Savaş	Zalimlik	Alay etme	Argo kelimeler	Çıkar ilişkisi	Şiddet	Tembellik	Hilekârlık	İnat etme	Açgözlülük	Cimrilik	Hırsızlık	İntikam alma arzusu	Karamsarlık	Kibir	Rüşvet teklifi	Saygısızlık	Yalan	Zorbalık	TOPLAM
RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARI																							
Madeline Finn ile Kütüphane Köpeği	-	7	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
Modern Mağara Çocuğu Tek	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
Yolculuk	-	-	2	1	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
Hiçbir Şey Yapmama Günü	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Frederick	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Bu Bir Kitap	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Alexander ve Oyuncak Fare	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Bir Fikirle Ne Yaparsın?	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Kayıktaki Çocuk	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Aç Tırtıl	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Ayı Geldi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Bekçi Amos'un Hastalandığı Gün	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Farklı Ama Aynı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Güvercin Geç Yatmasın!	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Güvercin Otobüsü Kullanmasın!	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Hepi Topu Bir Tekir	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
İncelikli Şeyler	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Kayakçı Tavşan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Kırmızı Elma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Kırmızı Kanatlı Baykuş	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan?	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Koca Roni	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Kutu Değil	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Yüzyüz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Zor Balık	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
TOPLAM	11	7	3	3	3	2	2	2	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	39

Tablo 5'te görüldüğü üzere resimli çocuk kitaplarındaki görsellerde olumsuz davranış ve unsurların sıklıkları sırasıyla zararlı alışkanlıklar (11), nefret (7), kötülük (3), savaş (3), zalimlik (3), alay etme (2), argo kelimeler (2), çıkar ilişkisi (2), şiddet (2), tembellik (2), hilekârlık (1), inat etme (1), açgözlülük (0), cimrilik (0), hırsızlık (0), intikam alma arzusu (0), karamsarlık (0), kibir (0), rüşvet alma (0), saygısızlık (0), yalan (0), zorbalık (0) şeklinde sıralanmaktadır.

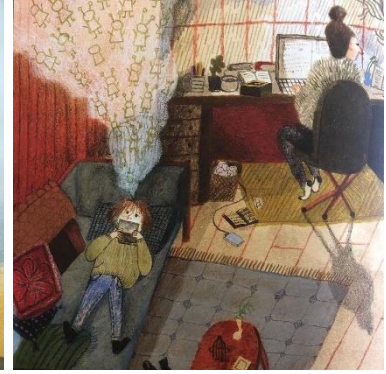
Ödüllü resimli çocuk kitapların incelenmesi sonucunda görsellerde toplam 43 olumsuz davranış ve unsur bulunmaktadır. Görsellerinde olumsuz davranış ve unsurları barındıran resimli çocuk kitapları sıklık sırasıyla *Madeline Finn ile Kütüphane Köpeği* (9), *Modern Mağara Çocuğu Tek* (8), *Yolculuk* (8), *Hiçbir Şey Yapmama Günü* (5), *Bu Bir Kitap* (3),

Alexander ve Oyuncak Fare (2), Frederick (2), Bir Fikirle Ne Yaparsın (1), Kayıktaki Çocuk (1) şeklinde sıralanmaktadır. Diğer incelenen resimli çocuk kitaplarından *Aç Tırtıl, Ayı Geldi, Bekçi Amos'un Hastalandığı Gün, Farklı Ama Aynı, Güvercin Geç Yatmasın!, Güvercin Otobüsü Kullanmasın!, Hepi Topu Bir Tekir, İncelikli Şeyler, Kayakçı Tavşan, Kırmızı Elma, Kırmızı Kanatlı Baykuş, Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan?, Koca Roni, Kutu Değil, Yüzyüz ve Zor Balık*'da ise olumsuz davranış ve unsura rastlanmamıştır.

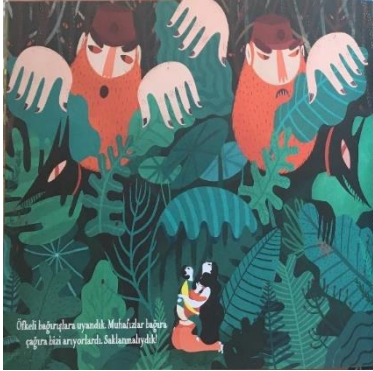
Resimli çocuk kitaplarında yer alan olumsuz unsurlara dair örnek görseller aşağıda yer verilmiştir.

Zararlı Alışkanlıklar, *Modern... İnat etme, Madeline Finn...*

Tembellik, *Hiçbir şey...*

Kötülük, *Yolculuk*

Alay etme, *Madeline Finn...*

Zalimlik, *Yolculuk*

Nefret etme, *Madeline Finn...*Şiddet, *Bu Bir Kitap*Savaş, *Yolculuk*

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırma, ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli ödüller almış resimli çocuk kitaplarının metin ve görsellerinde yer alan değerleri, olumsuz unsur ve davranışları incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen 25 resimli çocuk kitabının metinlerinde 1135 değer iletisi ve 65 olumsuz unsur tespit edilmiştir. Resimli çocuk kitaplarında yer verilen görsellerde ise 479 değer iletisi ve 39 olumsuz unsur bulunmuştur.

Resimli çocuk kitaplarının metinlerinde yer alan dostluk (86), kararlılık (83), dayanışma (69), nezaket (68), yardımseverlik (63) en sık rastlanan değerlerdir. Bu sonucun literatürdeki bazı çalışmalarla kısmen örtüştüğü görülmektedir. Örneğin; Bağcı (2013), çocuklara yönelik kaleme alınan kitaplarda en çok rastlanan değerlerin yardımsever olma, paylaşma ve sorumluluk olduğunu tespit etmiştir. Dirican ve Dağlıoğlu'nun (2014) 135 resimli çocuk kitabını temel değerler açısından inceledikleri araştırmalarında sırasıyla sevgi, paylaşma, arkadaşlık ve mutluluk değerleri kitaplarda geçen en sık değerler olmuştur. Dilek (2017), Feridun Oral'ın kaleme almış olduğu resimli çocuk kitaplarındaki değerleri incelediği çalışmasında en sık çalışkanlık ve yardımlaşma-dayanışma değerlerine yer verildiği tespit edilmiştir. Öksüz, Keskin ve Çetinkaya (2018)'nin 15 resimli çocuk kitabını Hayat Bilgisi Programı'nda yer alan değerler bakımından incelediği araştırmada paylaşma, sevgi, estetik ve yardımseverlik değerlerinin daha sık yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Korkmaz ve Yorulmaz (2021)'in Grimm Masallarını incelemiş olduğu araştırmada ise en sık sevgi ve yardımseverlik değerlerine rastlanıldığı görülmektedir.

Değerlerin geçme sıklığı bakımından literatürü incelediğimizde birçok çalışmanın bu araştırma ile örtüşmeyen sonuçlara ulaştıkları görülmektedir. Örneğin; Alabay, Can, Kandemir ve Güney (2018) TÜBİTAK tarafından yayımlanan çocuk dergilerinde en çok geçen değerlerin sevgi, sorumluluk ve iş birliği olduğunu tespit etmişlerdir. Körükçü, Kapıkıran ve Aral (2016) 3-6 yaş grubuna yönelik hazırlanmış olan resimli çocuk kitaplarında yer alan değerleri Schwartz'ın modeline göre inceledikleri araştırmalarında uyma, hazcılık, geleneksellik, iyilikseverlik gibi değerlere daha sık yer verildiğini ortaya koymuşlardır. Akyol (2012), okul öncesi çocuklarına yönelik yayımlanmış 250 resimli çocuk kitabı üzerinde yapmış olduğu araştırmada en sık mutluluk, kibarlık ve duyarlılık değerlerine yer verildiği sonucuna ulaşmıştır. Boyacı, Güner ve Babadağ (2017)'in *Küçük Kara Balık* kitabı üzerinde yapmış olduğu incelemede en çok vurgulanan değerlerin özyönelim ve uyarım olduğu görülmüştür. Kazancı Gül (2018), 5-6 yaş grubu çocuklar için Türkçe olarak kaleme alınmış ve 2000-2007 yılları arasında ve 2014 yılında basılmış resimli çocuk kitaplarında en fazla sevgi değerine yer verildiği sonucuna ulaşmıştır.

Ödüllü resimli çocuk kitaplarının metinlerinde yer alan değerlerden temizlik (3), adalet (3), saygı (2), tutumluluk (1) değerlerinin en az yer verilen değerler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan diğer çalışmaların bu kısım verilerinde belirli benzerlik ve farklılıkların yer aldığı görülmektedir. Alabay, Can, Kandemir ve Güney (2018) birlik, sadelik ve özgürlük değerlerinin; Kazancı Gül (2018) bilgelik, saygı ve hoşgörü değerlerinin; Akyol (2012) alçakgönüllülük, samimiyet, dürüstlük, özgürlük, saygı ve uyum değerlerinin; Körükçü, Kapıkıran ve Aral (2016) başarı, güvenlik ve güç değerlerinin; Dirican ve Dağlıoğlu (2014) cesaret, liderlik ve barış değerlerinin; Öksüz, Keskin ve Çetinkaya (2018) vatanseverlik, adalet ve misafirperverlik değerlerinin incelenmiş olunan çocuk edebiyatı ürünlerinde en az yer verildiği sonucuna ulaşmışlardır. Yapılan araştırmalar neticesinde genellikle saygı, adalet, vatanseverlik, misafirperverlik gibi temel değerlere yeterince yer verilmediği görülmektedir.

Resimli çocuk kitaplarında yer verilen görsellerin incelenmesi sonucunda en sık geçen değerlerin dostluk (62), yardımseverlik (39), dayanışma (34) ve sevgi (31) olduğu görülürken adalet, doğruluk, dürüstlük, empati ve vatanseverlik değerlerine ise hiç yer verilmediği görülmektedir. Resimler, kelimelerle birlikte bir anlam bütünlüğü

oluşturmaktadırlar. Bu nedenle kelimeler, resimler olmadan tamamlanmamış yani yarım kalmış olurlar (Lewis, 2006, s. 78; Nikolajeva & Scott, 2000, s. 194). Resimli çocuk kitaplarında yazarın paylaşmak istediği ileti görseller yoluyla desteklendiğinde çocuklar tarafından benimsenmesi ve kalıcı izli davranışlara dönüştürülmesi daha olanaklı olabilmektedir. Bu nedenle çocuk kitaplarında incelenen görsellerde değerlerin yansıtılması çocuk adına önemli bir yere sahiptir. Ayrıca metin ve görsellerde yer alan değerleri karşılaştırdığımızda değerler metinlerde daha sık olarak yer verilirken görseller aracılığıyla da aktarılacak istenen değerlerin desteklendiği görülmüştür. Metin ve görsellerdeki değerlerin sıklık sayıları birebir aynı olmasa bile en sık rastlanan değerden en az rastlanan değere göre benzer oranda değerlerin sıralandığı görülmektedir. Bu da resimli çocuk kitaplarındaki metin ve görsellerin birbirlerinin tamamlayıcı olmalarını destekler nitelikte kanıt sunmaktadır.

Resimli çocuk kitaplarının metinlerinde yer alan olumsuz unsur ve davranışların incelenmesi sonucunda en sık geçenler zararlı alışkanlıklar (9), açgözlülük (7), alay etme (7), nefret (7) ve karamsarlık (7) şeklinde yer verilirken argo kelimeler, cimrilik, yalan gibi olumsuz unsur ve davranışlara hiç rastlanılmadığı görülmüştür. Korkmaz ve Yorulmaz (2021), incelemiş oldukları Grimm masallarında geçen en sık olumsuz unsurların şiddet, zararlı alışkanlıklar ve yalan olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Mevcut araştırmada ise Grimm Masallarının aksine olumsuz unsurlara çok az rastlanmaktadır. Ayrıca kodlanan olumsuz unsur ve davranışların çocuklara kötü örnek oluşturmadığı da düşünülmektedir. Bu olumsuz unsur ve davranışların resimli çocuk kitaplarında geçen olay örgüsünde gerçekleşen bir karakter çatışması olduğu ve nihayetinde karakterlerin doğru yolu seçtiği düşünüldüğünde kitapların değer öğretiminde kullanılabilecek nitelikte olduğu görülmektedir. Fakat bu ödüllü resimli çocuk kitaplarının öğrencilere öncelikli olarak bir okuyucu rehberliğinde okunması, gerekli yerlerde müdahale edilerek yanlış bilgi aktarımı yapılmaması tavsiye edilebilir.

Resimli çocuk kitaplarının görsellerinde yer alan olumsuz unsur ve davranışların incelenmesi sonucunda ise en sık geçenler zararlı alışkanlıklar (11), nefret (7), kötülük (3), savaş (3), zalimlik (3) olarak belirlenirken açgözlülük, cimrilik, hırsızlık, intikam alma arzusu, karamsarlık, kibir, rüşvet teklifi, saygısızlık ve yalan gibi olumsuz unsut ve

davranışlara hiç rastlanılmamıştır. İncelenen resimli çocuk kitaplarındaki metin ve görsellerde yer verilen değerler ve olumsuz unsur ve davranışların sıklıklarına bakıldığında büyük oranda bir benzerlik olduğu görülmektedir. Yine benzer şekilde kitaplarda yer verilen olumsuz unsur ve davranışlardan olan telefon/tablet/bilgisayar bağımlılığını içeren zararlı alışkanlıklar, çocuklara dolaylı olarak bunun yanlış olduğunu metin ve görseller yoluyla desteklemektedir.

Çocuk edebiyatı ürünlerinden olan resimli çocuk kitaplarının yazımı (Gönen, Uygun, Erdoğan, & Katrancı, 2012, s. 259) ve çizimi (Şahin, 2014, s. 1311) büyük ustalık ve aynı zamanda titizlik gerektirmektedir. Çocukların seviyelerine inen, onların hayal dünyasını betimleyen kitapların kaleme alınması için çocukların çok iyi bir şekilde tanınması ve dünyaya çocukların perspektifinden bakılması gerekmektedir. Nitelikli çocuk kitaplarıyla beslenen çocuklar, yazarların kitaplarda işlemiş olduğu konulardan hareketle kendi düşüncelerini oluşturmaya, doğru ve yanlış ayırt etmeye başlamaktadırlar (Aslan, 2007, s. 194). Ayrıca böylesi kitaplarla karşılaşan çocuğun bilişsel, duyuşsal, kişisel, ahlakî ve ruhsal açıdan donanımlı bir birey olarak yetişmesine de olanak sağlamaktadır.

Sonuç olarak araştırmaya dahil edilen 25 ödüllü resimli çocuk kitabındaki metin ve görsellerde yer alan olumlu değerler ve olumsuz unsur ve davranışlar incelendiğinde kitaplardaki olumlu değerlerin daha fazla yer aldığı görülmektedir. Yapılan kodlamalar sonucunda resimli çocuk kitaplarında değerler ile kıyaslandığında daha az sıklıkta tespit edilen olumsuz unsurlar ve davranışlar yer almaktadır. Ayrıca birçok resimli çocuk kitabının metin ve görsellerinde ise olumsuz unsur ve davranışlara rastlanılmamıştır. Çocukların kitaplarda yer verilen kahramanların duygu, düşünce ve davranışlarını kendilerine rol model alma eğilimleri (Mardi, 2006, s.62) göz önünde bulundurulduğunda çocukların kendi karakterlerinin temelini oluşturmada oldukça elverişli bir durum olarak görülebilmektedir. Araştırma kapsamında incelenen ödüllü resimli çocuk kitaplarının ebeveynler ve öğretmenler tarafından değer öğretiminde kullanılabilecek kaynaklar oldukları rahatlıkla söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Akyol, T. (2012). *Resimli çocuk kitaplarında yer alan değerlerin incelenmesi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı.
- Akyol, T. (2021). A journey to the values with picture books: a research on the value acquisition of young children. *International Online Journal of Education and Teaching*, 8(3), 1678-1691.
- Alabay, E., Can, B. H., Kandemir, A. B., ve Güney, K. (2018). TÜBİTAK tarafından yayımlanan meraklı minik çocuk dergisinin değerler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35), 7-26.
- Aslan, C. (2007). Yazınsal nitelikli çocuk kitaplarının çocuğun gelişim sürecindeki yeri. *II.Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*. Ankara : Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Bağcı, E. (2013). *Çocuk Edebiyatı ürünleriyle çocuklar için yazılmış eserlerin değerler eğitimi bağlamında karşılaştırılması*. Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baloğlu, M., ve Balgamış , E. (2005). İlköğretim ve ortaöğretim yöneticilerinin öz değerlerinin betimlenmesi: Tokat ili örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 3(10), 19-31.
- Boyacı, Ş. D., Güner, M., ve Babadağ, G. (2017). Dünyada başka şekilde yaşamak da mümkün mü?” değer eğitiminde “küçük kara balık” örneği. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 172-194.
- Bulut, M., ve Orhan, S. (2012). Türkçe-edebiyat ders kitaplarının dil ve kültür aktarımındaki rolü ve önemi üzerine bir inceleme. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 5(8), 297-311.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö., Karadeniz, Ö. E., Demirel, F., ve Çakmak, E. K. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

- Çakmak Güleç, H., ve Geçgel, H. (2005). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Kök Yayınları.
- Demirel, Ş., Seven, S., Çeçen, M., Tozlu, N., ve Uludağ, M. (2011). *Edebî metinlerle çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Dilek, A. (2017). Feridun Oral'ın resimli hikaye kitaplarındaki değerlerin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15(33), 61-86.
- Dirican, R., ve Dağlıoğlu, H. (2014). 3-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikaye kitaplarının bazı temel değerler açısından incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE*, 3(2), 44-69.
- Erjem, Y., ve Kızılcılık, S. (1994). *Açıklamalı Sosyoloji Terimler Sözlüğü*. İzmir: Saray Yayıncılık.
- Freebody, P. (2003). *Qualitative research in education: Interaction and practice* (1 b.). SAGE Publications.
- Glesne, C. (2015). *Nitel araştırmaya giriş*. (A. Ersoy, ve P. Yalçınoğlu, Çev.) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gönen, M., Uygun, M., Erdoğan, Ö., ve Katrancı, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri açısından incelenmesi. *Milli Eğitim*(196), 259-272.
- Güçlü, N., Topses, G., Yel, S., Korkmaz, A., Çakmak, M., Köksal, H., ve Albayrak, F. (2001). *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Hayat Bilgisi 1-3*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Hsiu Chih, S. (2008). The value of English picture story books. *ELT journal*, 62(1), 47-55.
- Kaniasari, F., ve Saragih, G. (2019). Moral values and ethics in a children's picture book "Of Thee Is Sing: A Letter To My Daughters" by Barack Obama. *Inference: Journal of English Language Teaching*, 2(2), 138-144.
- Kazancı Gül, M. (2018). *5-6 yaş grubu çocuklar için Türkçe yazılmış resimli çocuk kitaplarında değer analizi*. İstanbul: Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kılıç, A., ve Seven, S. (2003). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kılınç, F. (2015). *Okul Öncesi ve İlkokul Döneminde Değerler Eğitimi*. Ankara: Eğiten Kitaplar Yayınevi.
- Korkmaz, N., ve Yorulmaz, B. (2021). Grimm masallarının içerdiği değerler açısından incelenmesi. *Asya Studies Akademik Sosyal Araştırmalar*, 5(18), 189-200.
- Körükçü, Ö., Acun Kapıkıran, N., ve Aral, N. (2016). Schwartz'ın Modeline Göre 3-6 Yaş Resimli Çocuk Kitaplarında Değerlerin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(38), 133-151.
- Lewis, D. (2006). *Reading contemporary picturebooks, picturing text*. New York: Routledge.
- Lukens, J. (1986). *A critical handbook of children's literature*. New York: Longman.
- Mardi, H. (2006). *Çocuk kitapları resimlemede karakter yaratma*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation* (3 b.). (S. Turan, Çev.) Nobel Akademik Yayıncılık.
- Miles, H., & Huberman, A. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Thousand Oaks: Sage.
- Nikolajeva, M., ve Scott, C. (2000). The dynamics of picturebook communication. *Children's Literature in Education*(31), 225-239.
- Öksüz, H. İ., Keskin, H. K., ve Çetinkaya, F. Ç. (2018). Sosyal medya platformlarında en fazla önerilen 15 resimli çocuk kitabının hayat bilgisi programında yer alan değerler bakımından incelenmesi. *Okuma yazma eğitimi araştırmaları*, 6(1), 13-31.
- Purbani, W. (2009). *The role of children's literature in developing multicultural literacy* *International Seminar of Multiculturalism and Education: Unity and Harmony in Diversity*. Indonesia: Yogyakarta State University.

- Rush, K., ve Lipski, K. (2009). Teaching social skills through children's literature. *Illinois*, 37(4), 20-25.
- Sönmez, V. (2008). *Eğitim Felsefesi* (8 b.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, G. (2014). Okulöncesi dönem çocuk kitaplarında görsel bir uyaran olarak resim. *Turkish Studies*, 9(3), 1309-1324.
- Uzmen, F. (2001). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş çocuklarının prososyal davranışlarının resimli çocuk kitapları ile desteklenmesi*. Ankara: Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi.
- Uzmen, S., ve Mağden, D. (2002). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş çocuklarının prososyal davranışlarının resimli çocuk kitapları ile desteklenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*(15), 193-2012.
- Wach, E., ve Ward, R. (2013). Learning about qualitative document analysis. *IDS Practice Paper in Brief*, 13, 1-11.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8 b.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.